

дві складові: соціальну та культурну. До соціальної складової входять: соціальні зв'язки, рівень авторитету, соціальне походження, самоідентифікація з соціальним класом, схильність до соціальної мобільності. Культурна складова складається з наступних елементів: рівень освіти, тип зайнятості, вміння та навички, культурна активність та загальний рівень культури. На основі всіх цих критеріїв проявляється соціально-культурна нерівність.

Проаналізувавши зміни у соціальному та культурному капіталі сучасного українського суспільства на прикладі м. Львова, було виділено відмінності у розподілах за рівнем освіти, типом зайнятості, соціальними зв'язками, соціальним походженням. Щодо виявлення специфіки відтворення соціально-культурної нерівності в сучасному українському суспільстві, то варто особливо звернути увагу на невідповідність між чинниками соціально-культурної нерівності. На соціально-культурну нерівність значущий вплив мають такі показники: стать, вік, рівень освіти та тип зайнятості. І вони мають місце у наступних елементах: соціальні зв'язки, соціальне походження, рівень освіти, тип зайнятості, рівень володіння комп'ютерною технікою, загальний рівень культури, частота відвідування культурних закладів. Окрім цього було виявлено, що освіта, як основний елемент культурного капіталу, одним з найбільш значущих критеріїв в оцінці львів'ян.

Література:

Балакірева О. Детермінанти соціально-економічної нерівності сучасній Україні / за ред. Балакірева О. М., Головенько В. А., Дмитрук Д. А., НАН України, Інститут економіки та прогнозування, - Київ, 2011. – 592 с.

Коваліско Н. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення / Коваліско Н. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2008. - 240 с.

УДК 9 (Укр)

Литвиненко Н. –гр. БП-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УКРАЇНСЬКЕ НЕОЯЗИЧНИЦТВО: ІСТОРИЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Науковий керівник: к.і.н., доцент Щигельська Г.О.

Lytvynenko N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

UKRAINIAN NEOPAGANISM: PAST AND PRESENT

Supervisor: PhD, Associate Professor Shchyhelska H.O.

Ключові слова: неорелігія, рідновірство, неоязичництво.

Keywords: neoreligions, Native Belief, neopaganism.

У другій половині ХХ – початку ХХІ ст. все більш помітним неорелігійним прошарком у світі стає неоязичництво. Приставка «нео-» позначає насамперед перервану традицію, яка після тривалого домінування християнства, а потім атеїстичної ідеології, збереглася лише в фрагментарному вигляді.

На початку ХХІ ст. зростає зацікавленість українців релігією як важливою складовою людського буття. За останні роки, крім традиційних(насамперед

християнства), досить значного поширення набули новітні релігійні течії. Починаючи з ХХ ст., ми можемо спостерігати багато спроб відродження давніх релігійно-духовних традицій, які створюються адептами рідновірсько-язичницьких релігій. Під неоязичництвом ми розуміємо нові або реконструйовані стародавні язичницькі учення і духовні практики. На відміну від язичництва, яке формувалося стихійно в результаті «зіткнення» представників родоплемінних культів з природою, сучасне неоязичництво виявляє свідоме культивування традиційного язичницького віроповчального та культового комплексу, доповненого теософськими, антропософськими та іншими напрацюваннями нетрадиційних релігій.

В Україні практично всі релігійні організації, діяльність яких спрямована відродженням або реконструкцією дохристиянських вірувань, ідентифікують себе на основі етнонаціональних ознак. Саме тому означений релігійний феномен на теренах України має назву «українського рідновірства». Як правило, поняття «українське неоязичництво» переважною більшістю дослідників ототожнюється з поняттям «рідновірство», що, з точки зору сучасних реалій і тих трансформацій, які відбулись останнім часом у релігійних організаціях, що номінуються даними термінами, є не зовсім коректними. Таким чином, українське неоязичництво – це сучасний релігійний рух, об'єднаний провідною ідеєю відродження в умовах сучасності автентичних релігійних вірувань, які сповідували мешканці території України в дохристиянські часи. Українське рідновірство можна охарактеризувати як релігійний рух, зорієнтований на відродження, реконструкцію або створення етнонаціонального світогляду, світосприйняття та релігійних вірувань.

Перші спроби відродження дохристиянських вірувань в Україні відбуваються ще у 1934 р. Ці ідеї були перенесені їхнім основоположником Володимиром Шаяном до країн західної діаспори, де й відбувалося подальше формування їх у самостійну релігійну течію.

До неоязичництва в сучасному українському суспільстві звертається, в основному, частина національно орієнтованої інтелігенції, яка в християнстві вбачає генетично чужу для українців віру. Неоязичництво в Україні представлене багатьма релігійними течіями, зокрема: «Рідною вірою», «РУНВірою», «Ладовірою», «Ягновірою» тощо.

Ладовіра – неоязичницька течія, ідейно оформлена у публікаціях Ю. Шилова та О. Шокала. В її основі лежить концепція українського світу як духовної та геоетнічної цілісності. Центральними світоглядними поняттями цього вчення є Лад (уособлює духовний закон Українського Світу) і Лада (природний закон). Організаційно ладовіри не об'єднані, тому частина з них – незалежні, а інші відвідують яку-небудь неоязичницьку громаду.

Вікка – це неоязичницька релігія західного походження, що ґрунтується на вшануванні природи. У більшості вікканців існують культи Рогатого Бога і Триєдиної Богині, яких вони вважають проявами духовної сутності природи. Іноді Бог символічно ототожнюється з Сонцем, а Богиня з Місяцем. В Україні послідовників вікканства небагато. Крім того, свою належність до цієї віри вони найчастіше не афішують.

РУНВіра і Рідна Віра – найбільш популярні й впливові неоязичницькі об'єднання в Україні.

РУНВіра (Рідна Українська Національна Віра) – одна із форм сучасної релігійності українців, засновником якої став Лев Силенко. Поява такого релігійно-філософського вчення в Україні є певною мірою наслідком православних конфесій та непорозумінь між православ'ям та греко-католицтвом. Послідовники РУНВіри підкреслюють монотейстичний характер своєї релігії. Дажбог в ній оголошується свідомістю світу та уособленням всевишньої сили. До християнства рунвірці

ставляться негативно. У багатьох рідновірських громадах з метою звільнення від «кайданів» християнства пропонується пройти обряд «розхрещення».

У 1993 р. в Києві, крім РУНВіри, була зареєстрована ще одна рідновірська громада, члени якої визнають себе послідовниками В. Шаяна. Ця громада заразняється Товариством українських язичників «Православ'я». Якщо рунвірці роблять акцент на підкресленні української національної специфіки, то «православні» рідновіри роблять акцент на відродженні слов'янських традицій та обрядів. Їх ідеологом і неформальним лідером є професор Г. Лозко. Завдяки її зусиллям в травні 2001 р. в Києві було зареєстровано перше Об'єднання Рідновірів України, яке стало релігійним центром громад Української Рідної Віри (УРВ). З цією течією співпрацює ще один напрямок рідновір'я – Собор Рідної Української Віри (СРУВ), що виник на основі об'єднання кількох громад вінницьких неоязичників. Головою духовного правління СРУВ обраний Орій Безверхий, який видав кілька власних робіт, присвячених рідновір'ю (наприклад, «Волхівник рідновіра»). О. Безверхий проголосив, що метою СРУВ є з'єднання воєдино вчень В. Шаяна, Л. Силенко та інших українських рідновірів.

15 червня 2003 р. представниками УРВ, СРУВ та частиною adeptів РУНВіри на священній для всіх українських рідновірів горі Богит (поруч з нею в 1848 р. був знайдений знаменитий «Збруцький ідол», що в дохристиянські часи розташовувався на богитському капищі) було урочисто проголошено відродження споконвічної релігії українців–русичів. Ця релігія була названою Рідною Православною Вірою (РПВ). Відзначимо, що українські рідновіри саме себе вважають істинно православними, оскільки, на їх переконання, сповідують віру місцевого автохтонного населення Київської Русі. Вони відзначають, щоспочатку слово «православ'я» означало «прославлення богів».

Рідна Віра – це самостійний напрям в українському язичництві, започаткований у 1934 р. В. Шаяном. Рідновірське вчення ґрунтується на переосмисленні давніх слов'янських обрядів. На сьогоднішній день рідновірство залишається невід'ємною й оригінальною складовою українського релігійного і культурного простору, чим привертає до себе увагу науковців різних напрямків та суспільства в цілому. В останнє десятиліття в Україні з'явилися різноманітні рідновірські течії, які мають спільне ідейне підґрунтя і відрізняються один від одного несуттєво. Слід зазначити, що, якщо рідновірство є природною релігією, то рунвірство є вже штучним релігійним витвором. Воно не має такої глибокої традиції в історії українства, як рідновірство.

Отже, неоязичницький рух в Україні представлений багатьма течіями, яких об'єднує, в першу чергу, негативне сприйняття християнської релігії, а також прагнення повернутися до язичницьких вірувань давніх слов'ян як єдино можливої національної релігії українців. В сучасному світі відбувається активне поширення етнічних рідновірсько-язичницьких неокультів, більшість неоязичницьких організацій характеризуються, насамперед, націоналістичною спрямованістю, а наявні нині рідновірські та неоязичницькі течії є результатом релігійтворчості окремих засновників відповідних конфесійних утворень.